„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 26. У Новом Саду у среду 15. фебруара 1889. ГОДИНА XXIV.

СРБИ ПОСЛАНИЦИ НА УГАРСКОМ САБОРУ.

Господа посланици треба на сваки начин да нам кажу хвала, што уопште подсећамо народ на њих. Они са своје стране не учинише ништа, што би показивало да су живи, те је врло природно, што их је народ — заборавио.

Истина, господа су у своје време са великом лармом прокламовала, да ће им рад бити „без великог шума и ларме“, и у тој тачци програма, мора им се признати, више су одржала, но што су обећала. Не само да нема шума ни ларме, него је наступила савршена мутавост, и сад фали само још једно, а то је — рад.

Ево ће да буде равно четири године, како је наступио у нас нотабилитетски покрет. Четири године није тако огроман простор времена, да би се могли тражити бог зна какви резултати, али су у овом случају те четири године биле савршено довољне, да од странке, која је хтела да буде „зрео“, „промишљен“, „енергичан старац“, створе — бабу, која се дркћући скупила око пећи владине странке, те хвали бога што је уопште жива и што је и оданде не отерају.

Први нотабилитети, који су хтели да се окану „ветропирске политике“ те да буду „зрели и смишљени“, нису нашли милости у политичком азилу министар-председника Тисе. Њему људи као Касапиновић, Сабовљевић и други нису били још довољно „стари“ и „болесни“ а да их је хтео примити. И онда кад су они поклецали пред њиме, он им није — веровао. Видео је он њих још недавно, где иду уздигнутом главом и усправљеним ходом по политичној арени, те је ону наглу промену држао за претварање. И тако од првих нотабилитета једва да је остало данас и трага, јер већ код првих избора рекао им је моћни министар-председник: „Све је лепо и красно; видим да сте и ви постали „зрели и мирни“, али ће те признати да има међу Србима и од вас још згоднији, који се годинама једва вуку, и који управо пузе. Они имају првенство, а ви имате још каде, да постанете још „хладнији, мирнији и смишљенији“.

Па тако се и десило. За најкраће време, првобитни нотабилитети, ти наши млади, „смишљени старци“ беху одгурнути, а на њихово место дође ново коло старијих људи, који су већ одавна били заборављени. Дошло је доба — Ђурковића, барона Николића и других, да они понесу српску заставу, „хладно и достојанствено, смишљено и мудро“. И доиста, сваки је од њих превазишао и великог Молткеа, јер Молтке је познат, да уме истрајно ћутати кад треба, а господа посланици ћуте и онда, кад не треба.

Пролазе догађаји; појављују се нови заплети; у нашем автономном животу се дешава свашта; господа посланици ћуте и ћуте. Недавно се беху искупили у конференцији у Будимпешти, и после тога су обзнанили народу с крупним словима, да су господа посланици решили, да за сад код владе не чине још никакве кораке. Какво мудро решење! Но ако су господа збиља у стању, као што провирује између њихових редова, да постигну што корисно по народ српски код владе, онда је грехота за сваки час кога пропуштају, а ако је збиља истина, као што и јесте, да није њих Тиса дао преко солгабирова бирати, да се погађа с њима и да им прави уступке, него да лепо ћуте и буду мирни, онда је заиста дрскост излазити пред народ с хвалисањем, бајаги, могу они, само неће сад, него мало доцније.

Ми написасмо ово неколико редака, да подсетимо наш свет на ту господу, која са тако мало ларме и буке „бране народне интересе“. То чинимо тим пре, што иде време, кад ће та господа са врло много ларме и буке изаћи, не пред угарски сабор, него пред наш народ.

Разумемо, што они нису могли за четири године да учине бог зна шта; та они и тако најрадије пребацују, да и слободоумна странка није ништа постигла ни за 20 година. Но надамо се, да ће се уверити, како бар нешто јесте постигнуто. Надамо се, да ће наићи на још будну народну свест, поред свег тога, што су они са тако мало шума и ларме оперирали, само да се та свест не покрене, него да заспи мртвачким сном. И кад наш народ после ове четир-годишње мртвачке политике својих заступника покаже, да је још жив, онда држимо, да је за последњих 20 година шума и ларме ипак нешто учињено.

Ѳ

Положај у Србији.

(Допис „Застави“.)

Београд, 12. фебруара.

Код нас је прави — хаос. Ристићевци ашикују са садашњом владом. Гарашанино „Видело“ напада Николу Христића, радикали побеђују и на општинским изборима, њихова је већина, па зато опет нема у Србији — парламентарне владе. Кад се градио нови устав, говорило се и по Србији и на страни, како ће у Србији једном да настане ред, како ће се стишати страсна партијска борба. Сад, кад је нов устав ступио у живот, ми гледамо веће нереде, него пре, страснију борбу, него пре, а осим тога видимо где се шири — политичка поквареност. Јер, може ли бити веће бруке, но кад Јов. Ристић, „историјски муж“, иде раме уз раме са Н. Христићем и правда даљи опстанак Христићеве владе.

Није давно, како је либерална „Срп. Независност“ ужасно напала Христића, доказујући, како Христићева влада не може ни једног часа дуже остати. Сад, та иста „Срп. Независност“, којој је шеф Јов. Ристић, постала је полузванични орган садање владе, те у читавом низу чланака покушава доказати, да Христић влада сасвим законито и уставно, сагласно прописима новога устава. После фузије са владом при општ. изборима у Београду, Ристићевци су учинили нужне кораке, те осигурали своје утицање на вођење државних послова. Данас је Јов. Ристић министар без портфеља у кабинету Ник. Христића. Он руководи „чишћење у чиновничким редовима“ и по његовом избору постављају се огладнели либерали на највиша чиновничка места, у опште он је друга душа овој влади.

Опште је мишљење, да је Јов. Ристићу овако много згодније, него да сам влада, као фактички министар. Он и сада de facto влада и то без одговорности влада. Ни један важнији посао не учини Христићева влада, а да се не посаветује са Јов. Ристићем. Његов се „veto“ свагда уважава. Задња је циљ овог кокетовања Ристићевог са Христићем та: да либералија не само суделује при стварању новог изборног закона, већ да тај закон удеси на свој калуп, не би ли на изборима 14. септембра о. г. истесали себи већину. По томе дакле судећи, господа око Ристића, још мисле, да у очима народа нису изиграни.

Недавно је рекао један суседни државник, да је либерализам „банкротирао“. Ако је игде либерализам „банкротирао“, у Србији јесте. Томе се у осталом не треба чудити, кад на челу либерала стоји — Јов. Ристић. Расцеп у либералној странци је неизбежан, он предстоји за врло кратко време. Отресатији људи те странке, груписаће се око „Борца“, који већ сад има за собом знатан број самосталних либерала. Што се Ристића и његових верних тиче, они ће сасвим прећи Ник. Христићу, те у друштву са Чедом и Владаном, који су иступили из напредњачке странке, основати — нову политичку странку. То је највероватнија комбинација.

Министарска криза још траје, а докле? то ће те заман питати. Сваки дан се додуше распростиру све новији и разноликији гласови, ал они се јамачно само зато пуштају, да несито, или „безобразно“ (како га крстио Гарашанин) јавно мњење има шта — да прежива. Преовлађује међутим уверење, да овако неће дуго трајати. Христић ће да уступи место — Чеди Мијатовићу. Тако се бар свугде мисли и говори, а тако се тврди и из самих владиних кругова. Владан Ђорђевић већ неколико дана уверава своје познанике „овако нећемо дуго“, а Ник. Христић је рекао једној особи:

— Нећу дочекати на влади 22. фебруар, празник проглашења краљевине. Уверавам вас да ћу дотле бити „смењен“, а тај час једва чекам.“

Ово је у толико вероватније, што је сам краљ на вечери у част скупштинских посланика обећао, да ће променути владу — „најдаље до 15. фебруара.“ Упада у очи, да и само „Видело“ страсно напада садању владу и тражи да дође уставна влада.

У унутрашњости се непрестано образују месни и сремски одбори радикалне странке. Нема дана а да се у ком месту не одржи јаван збор ради образовања партијског одбора. У скоро ће бити и у Београду радикални збор, који ће склопити одбор за престоницу. Учешће народа по зборовима у унутрашњости врло је велико, што опет доказује заузимљивост чланова радикалне странке. И општински избори у унутрашњости испали су као и у Београду у корист радикалне странке. Либерално-напредњачка фузија пропала је сасвим.

Међу Београђанима појавило се живље интересовање за Босну и Херцеговину. То се има приписати Каћансковој „Великој Србији“. Сављани су јуче приредили сјајну забаву „Босанско вече“, које је донело 3000 дин. прихода за босанске српске школе. Певале се Каћанскове песме, свирао је гуслар (Босанац М. Мићић), говорио је председник „Уједињене омладине“ о босанским приликама, а кад је дошао у салу Ст. В. Каћански, приређена му је велика овација. Било је одличних гостију, међу њима и више министара на расположењу, свештеника и официра.

Србо.

Писмо из Грчке.

Атина 7. фебруара.

Српски професори у Атини. — Грчки гвоздени путови. — Разно.

Српски професори г. Андра Ђорђевић и Јов. Ђаја, који су овамо послати да проуче грчки устав и изборни ред, свршили су своју мисију и сутра се вра-

ЛИСТАК.

ПАРАДОКСАЛИСТ.

Уломак из Достојевскога.

. . . . Када смо већ у речи о рату и ратничким вестима, онда да вам причам нешто. Имам ја једног пријатеља парадоксалисту. Познајемо се одавна. Он је човек мало познат а характера је чудновата: он је занесењак. О њему ћу вам свакако други пут опширније причати. Али сада ми на ум пало, како је он једном, пре много година, почео спорити самном о рату. Он је био за рат у опште, а може бити и само за љубав парадоксалности. Рећи ћу вам још, да није човек од војничког реда и да је врло миран и незлобив, какав се само може наћи у свету и код нас у Петрограду.

— Луда је то мисао, — говорио је он између осталог, — да је рат бич за човечанство. На против, то је најкорисније ствар. Само је једна врста рата мрска и заиста убитачна: то је међу-собан, братоубилачки рат. Он умртвљава и раздире државу, траје вазда и сувише дуго, и подиже народ за читава столећа. Али политички, међу-народни рат служи само на корист, у свима одношајима, и зато је потпуно нуждан.

— 'Ма молим вас, народ удара на народ, људи иду да се убијају узајамно, где је ту нужде?

— Нужда је, кажем вам, те велика. Али, прво и прво, то је лаж, да људи иду да убијају један другог: никада то не стоји на првом месту, већ на против, иду да жртвују свој живот, — ето то мора да стоји на првом месту. То је сасвим нешто друго. Нема узвишеније мисли, од жртвовања својим животом, бранећи своју браћу и своју отаџбину, или просто бранећи интересе своје отаџбине. Без великодушних мисли човечанство не може живети, а ја, шта више, судим, да човечанство баш са тога и воле рат, само да буде учесник великодушне мисли. У томе је нужда.

— Али зар човечанство воле рат?

— А шта ви мислите? Ко очајава за време рата? На против сви на мах постају бадри, сви су одушевљени а обичној равнодушности и досади, као за мирно доба, вагде ни трага. А после, када се рат сврши, како људи воле, да се сећају на-њ, па и онда, када им је поразу донео! И немојте веровати, када, за рата, сви, који се сретну, вртећи главом, говоре један другом: „Да зла удеса, што га доживесмо!“ То се говори само тек онако. На против, свакоме је у души драго. Знате ли, има мисли, које је врло мучно јавно исповедати: наћи ће се, који ће рећи — звер, назадњак, осудиће; а тога се људи боје. Нико се неће одлучити, да хвали рат.

— Али ви почесте о великодушним мислима, о човечању. Зар се неће наћи великодушних мисли и без рата? Ја судим, да је њима у миру много повољније.

— Сасвим на против, сасвим обратно. Великодушност гине за доба дуготрајнога мира, а на место ње јавља се кинизам, равнодушност, досада и много — много, што је злобно ругло, па и то готово ради пусте забаве, а не ради ствари. Умесно се може рећи, да дуготрајан мир људе озлоједи. За дуготрајнога мира социјална превага прелази вазда на страну онога, што је зло и грубо у човечанству, — поглавито на страну богатства и капитала. Част, човекољубље, самопожртвовање још се уважавају, још цене, стоје високо одмах после рата, али, што се дуже протеже мир — све те красне, великодушне ствари избледе, сахну, мртве се, а богатство, штедња обухвата све. Остаје најзад још само једна лицемера, — лицемера части, самопожртвовања, дужности, тако, да ће их зар и даље уважавати, без обзира на сав кинизам, али само још избраним речима и рад приличја. Праве части неће бити, а биће одредаба. Одредба части — то је смрт части. Дуготрајан мир производи равнодушност, ништавост мисли, разврат, тупи осећања. Насладе се не утанчавају, већ огрубе. Грубо богатство не може се наслађавати великодушношћу, већ хоће насладе опипљивије, стварније, то је телесније. Насладе постају телесне. Сластољубље изазива сладострашће, а сладострашће вазда жестину. Ви никада не можете све ово одрицати, јер не може бити никоме, да одриче главни факат: да социјална превага за време дуготрајнога мира вазда на послетку прелази грубоме богатству.

— Али наука, вештине, — зар се оне за ратова могу развијати? А то су тек и велике и великодушне мисли.

— Ту ја вас баш и хватам. Наука и вештине развијају се вазда баш у првом периоду после рата. Рат њих освежи, занавља, изазива, јача мисли и потстиче их. На против, када мир дуго траје онда и наука опада. Нема сумње, бављење са науком хоће великодушности, па и самопожртвовања. Али колико се учених могу одржати од заразе мира? Лажна част, самољубље окужи и њих. Извађите на крај, на прилику, са таквом страшћу, као што је завист: она је груба и гадна, али она прониче и у најблагороднију душу учена човека. Захте се и њему, да учествује у свеопштем сјају и блеску. А шта је пред торжаством богатства торжаство каквога му било научног проналаска, ако само није тако ефектно, као, на прилику, откриће планете Нептуна. Хоће ли их много остати међу ученима, шта велите? На против, захтеће им се славе, и јавиће се у науци шарлатанство, трка за ефектом, а највише ће узети мах утилитаризам, јер ће им се захтети да буду и богати. У вештинама тако исто; сваки ће само гледати да прави ефекат, да постигне какву било утанчаност. Просте, јасне, великодушне и

ћају у Србију. Овдашњи српски посланик г. Љубо Каљевић представио је господу изасланике где је требало, а примио их је и краљ. Грци су ишли српским изасланицима у свему на руку и радују се, што и у Србији признају, како је грчки устав добар и како је Грчка у самој ствари слободна држава, која је од свију осталих државица на балканском полуострову најнапреднија и најусавршенија. У самој ствари тако и јесте, и ако се приметити мора, да и у Грчкој има што-шта што не ваља.

У Грчкој бира сваки Грк заступнике за народно представништво, а биран може бити само онај грчки грађанин, који плаћа 200 динара годишњег пореза. (У српском уставу нема тога, да само богатштина може у сабор.) Избор је тајан и тим је сваки притисак од стране владе на појединце немогућ.

Једне овдашње новине, говорећи о доласку српских одасланика овамо, илустровале су грчке прилике, устав, изборни закон, бираче и посланике, и изнеле су доста тамну слику на јавност. Види се, како се и тамо чине свакојаке злоупотребе од стране владе, као и посланика.

Добро ће бити, ако у Србији усвоје у главном грчки изборни ред те ће у будуће бити избори за српску народну скупштину без уплива и притиска од стране владе. Но тим још није речено, да неће бити „уплива“ на посланике. И у Грчкој, као данас у свакој балканској државици не долази много добра од парламента, а то за то, јер што год се на двору или у министарској седници рђавог скује, то народно представништво прима, бар га свакојаким начином принуде, намоле и наговоре да прими. Бар је у Грчкој тако. Кад не могу на бираче пресирати због изборног реда, они пресирају посланике.

У Грчкој прегли су да усаврше мрежу гвоздених путова, и да већ постојеће пруге споје са престолницом и свежу тесалијску линију с Турском на Солун. Грци се упиру из петних жила, да подигну своју индустрију и да се избаве од туђи производа. Већ су неки покушаји учињени, али се не опажа велики напредак, јер има много недостатака и препона које развитку грчке индустрије сметају. Једна је срећа за Грке и Грчку, што су у свему штедљиви и што су им потребе врло малене.

Неки дан умро је овде грчки митрополит, који је био врло уважен и поштован од свеколиког грчког народа. Он је био велики пријатељ православне цркве и све је употребљавао, да се православна вера опет на своју пређашњу висину подигне и да грчки народ очува православље, које је имало у Грчкој своју колевку. Покојни митрополит није љубио цариградског селенског патријарха Диописију, јер је уверен, како је садашњи цариградски патријарх турски пријатељ или правије речено, Турчин с митром на глави, налик вашем покојном Анђелићу.

Руски велики кнез Александар Михајловић оставиће сутра Атину и отпловиће на ратном пароброду „Ринда“ у Француску.

Прокоп коринтског канала застао је, јер нема довољно новаца. Многи мисле, да ће бити с тим каналом криза, исто као што је то случај с панамским каналом.

Србин.

ДОПИСИ.

Из белоцриванске околине 8. фебруара. Допустите да вам и из овог краја, такозване нераљске долине, неке радосне појаве ради саопштења у вашем цењеном листу доставим, те да се на далеко чује, да српска свест и родољубље, као и тежња за бољитком и даљем напредовању у нашем народу јоште није изгинула. И у нашој околини прославио се дан светог Саве, као и сваке године — свечано у селима: Црвеној Цркви, Врачевгају, Соколовцу.

Свуда се после службе божје у цркви држао парастос, у школи пререзао се колач. Учитељи држаше згодну беседу о животу и делању првог српског архипастира и просветитеља св. Саве и школска деца беху обдарена разним јеством.

У Црвеној Цркви побудила је та слава неколико родољуба, да и они, примером и делима св. Саве — нешто у корист и за напредак своје цркве и школе започну, како би тако стање цркве и школе побољшали и обезбедили.

Тако су се у Црвеној Цркви удружили око 50 грађана и скупили међу собом своту од 13 форината. За тај новац купили су две срећке и предали су српској православној црквеној општини са основним писмом, у којим је изречено, да се од случајног добитка тих срећака оснује фонд под именом: „Фонд за српску православну цркву и школу у Црвеној Цркви.“

Руковођење тога фонда припадало би горе реченој црквеној општини у смислу основног писма.

Временом ћу вам и имена прилагача као и основно писмо саопштити. Као што чујем и општина врачевгајска то исто мисли да учини.

Сад на другу ствар.

Овог месеца је равно четир године дана, како су овде у Црвеној Цркви преминули: ваљани Србин и добротвор свога народа, Сава Вујчић и његова жена Ката. (Они су једно за другим готово у једној недељи умрли)

Сава је у споразуму са својом женом Катом оставио сво своје имање, а то је: 1 кућу и 40 јутара — које винограда, које ораће земље, у процењеној вредности од 5—6000 фор. на православну цркву и школу пошто је сву децу своју за живота свога изгубио. Његова жена, која је за својим мужем Савом после три дана на други свет отишла, направила је тестамент у присуству бележника и 5—6 кметова и сваком је од њене даље родбине нешто наменила, но главно имање је по жељи свога мужа а и по својој оставила цркви и школи. На жалост, та родбина, не штујући одважну и племениту реч и мисао покојника, покрене против таког тестамента процес, захтевајући да се тестамент уништи, па њима да припадне сво имање.

Родбина је тако заплетено с њима сродна, да се правно не може расудити, ко је законити наследник, јер се не знаде по којим законима управо, по бившим граничарским, или садањим грађанским да се суди.

Тако тај процес већ ево четир године дана траје — и не зна се када ће окончати.

Незнам да л' је о Сави Вујчићу у „Застави“ спомена било, (било је кад је умр'о. Ур. „Заст.“) ал ја мислим, да он, који је био члан „Матице Српске“, многогодишњи кмет и кнез своје општине, па који је због својег родољубља и невоља и тамнице претрпео — заслужује да му овде довикнемо:

Саво, српски си мислио, српским духом дисао; увек па и при крају живота твога српски творио — дакле вечан помен твоме имену!

Д.

Анталфалски срез, фебруара 1889. Као што су по свим крајевима где Срба има, у течају прошлог месеца, на дневном реду биле забаве, тако би случај и у овом срезу. У неким већим и мањим местима овог среза, беху приређене и већ одржане беседе. Не могу позитивно знати, како су где ове забаве испале, и у колико су одговориле својој сврси, па с тога нећу се у описивање свију забава ни упуштати. Случај је хтео, да учествујем 15. јануара о. г. на забави у Баранди. Све што је у програму означено било, изведено је на особито задовољство слушаоца, тако, да заслужује свако признање. Грдна је неучтивост од неке господе б—на, што се тако, по све ваљаном забавом, не нађоше за потребно, путем јавности, наш срп. свет упознати. Нека ми је то дозвољено, да као гост на реченој забави у Баранди, у кратком опису, б—ску забаву читаоцима цењ. „Заставе“ прикажем.

Беседу с позоришном представом и игранком, приредише барандски пријатељи школ. младежи уз суделовање ученица ондашње основне срп. девојачке школе. Чист приход је одређен сиромашној школ. деци. Програм беше састављен из три тачке. На првом месту беше декламација: „Браца Анта“ од М. Поповића. За тим је сљедила представа. Ученице дотичне дев. школе представљаху: „Другарице“ од Милеве Симићеве учитељице више девојачке школе у Н. Саду. На свршетку одпеваху, такође, ученице, у два гласа, „Песму младог занатлије,“ и тим беше програм те забаве исцрпљен.

Да је све што условљава успех оваковних забава, на свом месту било, о томе свако признање заслужује приређивачки одбор, а на првом месту, ученице, које онако дивно знаше извести поједине пијесе. Круна тој забави беше дечија представа.

Живеле б—ске Српкињице на диву и понос рода свог. Слава нека је дичној б—ској учитељици гђци Зорки Бугарској, на њеном огромном труду, око усавршавања ученица јој у појединим улогама.

Б—ска општина је, према другим срп. општинама овог среза, малена, ал у тачности свих установа општинских, неуступа ни највећим другама својима, ни у ком погледу. Да је то тако, јамчи нам та околност, што виђенији чланови б—ске општине дођоше до те пријатне увиђавности, да приређивањем оваковних забава даду повољног угледа месту своме, а маси народа душевне ране. Да су своју циљ у овом погледу постигли, довољно нам сведочи овогодишња, а особито лањска забава, коју такође приредише: „пријатељи барандске шк. младежи“ и која је са своје важности, још у пријатној успомени и до данас задржана.

Слава нека вам је свесни баранђани. На путу, којим сте пошли не клопите, а потомство ће знати, с поносом, подражавати врлине својих предака.

Суморни.

Вести из места и са стране.

Бугарски бегунци и Србија. Са Тимока на бугарској граници јављају „Одјеку“ ово: „Још у примирју српско-бугарског рата добегли су амо у Србију, под заштиту српских власти, поред осталих и ова лица из Бугарске: Петар (Трупа) Мариновић, из Косова, Јон Петруц, из Брегова и Јон Петровић из Ракитнице. Са чега су ова лица добегла амо у Србију нама није познато, тек извесно је, да су бугарске власти гониле и тражиле. Али знамо то, да су ова лица скоро за све време од како су из Бугарске пребегла, живела у Србији, да су за њих српске власти знале, да су им у извесно време издавани пасоши од окружне власти и са истима упућивани, да иду у унутрашњост Србије — т. ј. да се уклоне даље од границе. Али, и ако су ова лица толико време на поштен начин заређивала у Србији своје издржање, буљубаше пограничних стража код Брегова (Миса) и код Бљувановца (Марин Гајић) са својим стражарима на превару ухвате и Петра и оба Јона, па их повежу и везане отерају право и непосредно на страну бреговску и ту их ноћу 18. децембра прошле године — пребаце на бугарску страну, где их прихвате бугарски жандарми. У колико нам је познато, Србија нема никаквог уговора са Бугарском, и издавању било простих, било политичких кривваца, и, према томе, кад би претпоставили овде и најгори случај: да су ова лица какви крадљивци или зликовци — наша српска и окружна власт не би их смела издати бугарским властима — ни јавно, ни тајно — без нарочите дозволе наше владе, којој би као основ служили јасни докази о учињеном злочину, као што у сличним приликама према нама поступају и бугарске власти. Ако су бугарске власти тражиле службено (а не приватним писмом каквог бугарског капетанчића), да се лица, о којима је овде реч, као какви злочинци похватају и њима издаду, онда је требало тражене пре свега похватати и спровести нашим властима у Неготин, па о томе известити надлежног министра, те би овај ствар надлежним путем извидео и наредио, шта треба — т. ј. министар би само могао, да оцени, да ли има места, да се тражени издаду или не. Јер, кад би се дозволило овако самовољно и незаконо издавање кривваца — простих или политичких — ко нам онда може гарантовати, да на овај начин неће да страда многи ни крив, ни дужан, сем ако је крив за то, што се родио и што је противник садањих власника у Бугарској. Србија тежи, да дође у ред образованих европских држава у сваком погледу и да то име што више заслужи и оправда пред образованим светом. У свакој образованој држави лична и имовна безбедност осигурана је како грађанима њеним, тако и странцима, који у њој бораве. Тако би требало и код нас да буде. Но, на жалост, наведени поступак наших пограничних стражара, који је за најстрожију осуду, не иде у прилог овоме.“

Светао пример. Срби мостарски непрестано предњаче свима српским градовима у српској мисли и свести, и у помагању и пожртвовању за српску школу и цркву. Тако је ове године у Мостару на беседи светосавској у корист српске школе и ђака добивено 8.000 форината или 16.000 динара прилога! Пример мостарских Срба заслужује подражавања. Место сваког говора он сам собом као сведок је српског родољубља наше браће у Босни и Херцеговини казује, како и шта треба родољуби да раде.

Народно позориште у Загребу. У Загребу су јако забринути за будућност свога позоришта, јер се показало, да то позориште не може да изађе на крај поред свега тога, што оно ужива од државе годишњу припомоћ од 32 хиљаде форината и од града Загреба 10 хиљада фор. Анкета, која је изаслата да тражи начина, како да се позориште извуче из дефицита, не може да нађе излазе. Неки су већ хтели да предаду позориште приватном подузимачу; неки мисле, да треба смањити трошкове, а други држе, да ће онда још мање ићи свет у позориште и да ће бити већи дефицит. Неко види опадање позоришне посете у рђавим политичким приликама, и доказује, цифрама, да од кад је дошла влада бана Хедерварија, од тог доба је отворена борба на народну свест, те су и позоришне посете слабије. Ми нећемо да натурујемо наше мишљење никоме, али колико ми познајемо репертоар загребачког позоришта, ми би рекли, да тамошње позориште пати од исте болести, од које пати и наше. Позориште не ради и не развија се у народном духу, није удешено према народним потребама и зато народ и посета хладне. Као други узрок, могу се свакојако и тамо узети рђава времена, која су наступила. У добу, кад се свака пара трипут окрене пре но што се изда, мора позориште задовољити народни дух, мора одговорити народним потребама, мора пружити правог уживања, јер иначе нема толике снаге, да отвори данашње сиромашне и добро замотане новчанике.

здраве мисли већ неће бити у моди: тражи се нешто масније; тражи се извештаченост страсти. Мало по мало па се изгуби чувство мере и хармоније; појаве се наопака чувства и страсти, тако зване утанчаности чувства, која у ствари нису друго већ њихова сгрубелост. Свему се томе, видите ли, подвргне вештина при крају дугога мира. Да на свету нема ратова, вештина би издахнула. Све лепше замисли у вештини дошле су ратом, борбом. Гледајте трагедију, посматрајте кипове: гле Хорација Корнеловог, гле Аполона Белведерског, који убија чудовиште...

— А Мадоне, а хришћанство?

— И само хришћанство приповеђује факат рата и пориче, да мач неће престати до конца овог света: то је врло важно и поражава. О, без сумње, у вишем, у нравственом смислу оно пориче рат и захтева да се људи љубе као браћа. Ја ћу се сам први радовати, када се мачеви прекују у рала. Али питање је: када ће то бити? И вреди ли прекивати мачеве у рала? Садашњи је мир вазда и свакуда гори од рата, толико гори, да човеку скоро неморално изгледа да га заступа: немаш шта да ценниш, немаш ама баш ништа да одржаваш, стидиш се и гадиш се да одржаваш. Богатство, грубост наслаге, поваља лепост, а лепост рађа робове. Да одржиш робове у робском стању, ваља да им одузмеш слободну вољу и могућност да се просвете. А, видите ли, ви не можете без роба, па били ви ко му драго, па ма и најчовечнији човек? Казаћу вам јоште, да се за мира укорењује кукавичлук и непоштење. Човек је по природи својој врло склоњен да буде страшљив и безобразан и он то врло добро знаде; и ето зашто он може бити толико жуди за ратом и тако воле рат: он осећа да му је у рату лек. Рат развија братство и уједињује народе.

— Како то уједињује народе?

— Наговеђи их да се узајамно поштују. Рат освежи људе. Човекољубље се најбоље развија на разбојишту. То је баш чудан факат, да рат мање жести људе но мир. У самој ствари, каква му драго политичка увреда у мирно доба, какав било небрежљив уговор, политички притисак, скоро питање, много јаче расрде човека, но јаван рат. Сетите се, да ли смо мрзили Француза и Енглеза за време кримског рата? Не, већ пре као да смо се зближили, као да смо се сродили са њима. Нас је интересирало њихово мњење о нашој храбрости, ми смо миловали њихове заробљенике; наши војници и официри изилазили су на предстраже за време примирја и мал што се нису грлили са непријатељем, пили су заједно ракије. Русија је читала радо о томе по новинама, и то све није сметало да се боримо. Развијао се јуначки дух. А о материјалним невољама ратним нећу ви да говорим: коме није познат закон, по коме после рата све као да усвршава снагом. Економска снага државна удесеторава се, као да се обилат облак просуо благотворним даждем на отврдлу земљу. Пострадалима у рату одмах и сви помажу, док за време мира цели крајеви могу да изумру од глади пре, но што се ми промешкоримо и приложимо коју црквицу.

— А зар народ за време рата не пати највише од свију, зар он не губи више но богатији сталежи у друштву?

— Може бити, али за време; али за то добија много више но што губи. Баш за народ рат оставља најбоље и најјаче последице. Како вам воља, нека сте најбољи човек на свету, па се ви опет сматрате као нешто више од простога човека. Ко мери у наше време душу душом, мером хришћанском? Мере џепом, влашћу, силом, — а прости људи то врло добро знају. Ту није само завист, — ту се јавља неко несносно осећање нравствене неједнакости, која труje и убија сељачки наш свет. Прокламујте слободе какве вам драго и пишите различите законе, теме нећете оборити неједнакост људи у данашњем друштву. Једини је лек — рат. Палијативан је то лек и привремен, али целителан за народ. Рат уздиже дух у народу и свест о његовом достојанству. Рат изједначује све за време борбе и измирује господина са простим човеком у највишем изразу човечанскога достојанства — у жртвовању живота за општу ствар, за све, за отаџбину. Да ли ви мислите, да светина, па и најпростија светина, сељачка и убошка, не осећа потребу да активно изрази великодушна чувства? А за доба мира, чим светина може да изрази своју великодушност и своје човечанско достојанство? — Ми и на поједине изразе великодушности нашега простога света сматрамо, обично, преко рамена, кад што са смешењем неверичним, кад што просто не верујући, а кад што и подозревајући. Када признамо јунаштво каквом било појединцу, онда на мах дигнемо толику грају, као да је бог зна шта; па шта изађе: наше дивљење и наше похвале наличе на презирање. За време рата то све по себи нестаје и наступа потпуна једнакост јунаштва. Проливена је крв врло важна ствар. Узајамно дело великодушности зближава људе који су иначе избегавали се. Спахија и сељак борећи се 1812-те године напоредо, стајали су ближе један другоме у рату, но у селу. Рат даје народу повода да сам себе уважава, с тога народ и воле рат: он рат опева, он после за дуго воле да слуша легенде и приче о њему... Проливена је крв важна ствар! Не, рат је у наше време нужна ствар; да рата није, свет би пропао, или би се претворио у некакве лиге, некакву гадну слуз, заражену трулим ранама...

Ја сам, да боме, престао да спорим. Са сањалицама спорити, то не иде. Али је ипак то врло чудан факат: сада почињу људи да споре и подстичу се размишљања и о таким стварима, која су, рекао би човек, давно већ решена и сложена у хранилиште. Сада се то све опет потеже на среду. И главно је то, што то тако свуда бива.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Нова врста осигуравања живота.

О осигуравању живота доста је и код нас писано, те ми не мислимо овде да се поближе упуштамо у ову ствар. Осигуравање живота је за многе и многе свакојако врло пробитачно. Има у томе и мало „коцкања“, јер некад човек уплати и по двапут више, но што његови наследници после смрти добију (т. ј. ако дуго живи), а некад (ако набрзо умре), добија његова породица хиљаде за уплаћене стотине. Но човек, коме претиче нека форинта или нека десетина форината месечно, а нема другог капитала, обично воле да тај сувишак уложи у осигуравање свога живота. Он не зна хоћел бити дуга века, те да то мање на страну, те је много мирнији, кад се осигура. Онда зна, да ће његова породица у сваком случају добити после његове смрти извесну своту, па ма та смрт кад дошла. А ако случајно живи дуже и плаћа дуже, не срди се.

Има много случајева, где се може осигурање препоручити. Но нашем се свету не може доста препоручити, да пазе прво и прво, где се осигуравају, а после, да не прецењују своју снагу, да се не обвезују уплаћивати више, но што им снага допушта. Наш свет обично олако узме ствар, ал после тек види, да је тешко одржати обвезу и онда штетује. У осталом и прилике се некад окрећу на горе, па и то треба узети у обзир.

Осигуравајуће друштво „Славија“ у у Прагу увела је у најновије време нов начин осигурања. Тај начин (Tarif II. g.) у толико је пробитачан, што човек, кад је уплаћивао 20 година извесну своту, престаје даље уплаћивати, и онда има права да бира између пет начина један, који најбоље одговарају његовим приликама. Добро је у тој ствари то, што не мора да се одлучује одмах на један начин, него може и после 20 година да бира оно, што му се свиди. Може дакле да бира према тадањим његовим приликама, а човек обично не зна, какве ће околности бити после 20 година. Има случајева, да се и до сад могло мењати, али свака промена била је скопчана са жртвама. Овде су остављена отворена врата, да човек с правом бира.

Не наговарамо никога ни на што; јер сваки своје прилике треба сам да оцени. Сматрамо само за новинарску дужност, да на овом месту изнесемо нов начин осигурања, који је у најновије доба увела „Славија“. Пре но што приопштимо тариф, навешћемо ради лакшег разумевања пример:

30-годишњи човек осигура се по новом тарифу на главницу од 5000 фор. аустр. вр. Зато плаћа он годишње премије фор. 257·50 новч., полугодишње фор. 131·35 н., четвртгодишње фор. 66·30 новч., или месечно фор. 22·55 новч. Умре ли осигураник кадгод пре тога 20-годишњега рока, то добију његови наследници главницу од 5000 фор. одмах. Преживи ли осигураник време од 20 година, то престаје уплата премија сасвим и препуштено је осигуранику, да се по вољи одлучи за један од 5 следећих случајева. Наиме:

I. Осигураник добије полицу гласећу на главницу од ф. 5000·— за случај његове смрти; уједно почиње му се исплаћивати годишња доживотна рента од . . . . . ф. 257·50 која је једнака премији, што се је годишње уплаћивала. Тако ће се дакле повраћати сваке године премија осигуранику.

II. Добије осигурани полицу гласећу на главницу од . ф. 5000·— и поврх тога изручити ће му се одмах свота од . ф. 3463·50

III. Исти може затражити исплату у готовом одмах вредност целе полице од ф. 5873.—

IV. Осигураник почне одмах добивати доживотну ренту од . . . . . ф. 436·—

V. Он може добити полицу без даљег уплаћивања премија на главницу од . . . . . ф. 12187·50 која се исплаћује кадгод умре.

Осим тога ће осигураник тако дуго, док премије уплаћује, и ако је његово осигурање већ пет година у крепости, добивати део чистога добитка.

Разуме се, да се премија (годишња уплата) рачуна према своти и годинама оног, који се осигурава.

Болничка задруга трговачке омладине у Новом Саду

држала је у прошлу недељу своју XIII. редовну главну скупштину под председништвом г. Ђоке М. Поповића, на којој је управни одбор поднео извештај о стању задруге, а задружни лекар г. др. Лаза Станојевић о стању здравља задружних чланова у години 1888. Извештај управног одбора гласи:

Славна скупштино!

Прошле године изабрала је главна скупштина овај управни одбор, да болничком задругом рукује; колико је одбор то поверење оправдао, решиће славна скупштина кад овај извештај саслуша. Кад бацимо поглед на до сад одржане скупштине ове задруге и на њихове извештаје, видећемо, да управни одбор није никад неповољан извештај скупштини поднео, који би прилике дао члановима, да већу пажњу овој задрузи поклоне и да о њеном напретку озбиљније размишљају. Чланови, кад из извештаја управног одбора чују, да су задружни рачуни у реду, да дефицита нема, да задруга материјално напредује, они се тиме задовоље, и после скупштине у течају целе године, о задрузи више рачуна не воде. Кад би сви чланови о овој задрузи бригу — коју су управном одбору на леђа натоварили — подједнако сносили, онда би извештај управног одбора још повољнији бивао. Задруга би онда поред данашњег броја чланова, још дваред толики број имала. Задруга што више чланова има, с тим јој је напредак лакши, а опстанак сигурнији, јер чланови су стубови који ову задругу одржавају, да се непољуља из оног темеља, на којем је пре 12 година од тадашње трговачке омладине подигнута. Зато би требало да сви чланови на том пораде, да сваког члана трговачке омладине за ову задругу заинтересују, да на своје другове упливишу, да се у чланство задруге упишу, и тим припомогну да ова задруга поред данашње хумане цели свој деловруг проширити може. Управни одбор принуђен је пред славном скупштином изјавити, да се овој задрузи, која је досад у више прилика показала, да је у првом реду по трговачку омладину односно за трговачко особље, а у другом реду и по саму господу трговце од велике користи — врло мала пажња — како од трговачке омладине, тако исто и од господе трговаца — поклања. Одбор ће овде да напомене, да је набројао, да у Новоме Саду 75 разних трговина постоје, и да задруга само из 23 трговине чланова има, а из 52 нема ни једног. Поред оваке слабе пажње од трговачке омладине и господе трговаца према овој задрузи, управни одбор радује се, што може славној скупштини повољан извештај поднети.

Управни одбор прво за дужност сматра славној скупштини јавити, да су од прошле скупштине изабрани ревизори Душан Арновљевић и Милиној Лотић задружне рачуне за годину 1887. прегледали, и за правоваљане нашли, које су у задружним књигама својим потписом потврдили.

У минулој години управни одбор држао је 7 редовни седница, у којима је све предмете, који су на дневном реду били, савесно решавао, старао се о напретку задруге и надгледао је болне чланове, који су се у задружној болници лечили.

Задруга је 1. јануара 1888. имала 52 односно 50 редовних чланова, а у течају године уписало се 37, до краја године избрисало се 35, и то: 31 због одласка из Новог Сада, 2 својевољно а 2 су самостални постали. За ову годину остало је 52 члана, исти број као и прошле године. — Чланова потпомагача имала је задруга 45 односно 43, у течају године уписало се 3 члана: г. г. Јован Георгијевић, Давид Ћурчић и Ђока Раквић. До краја године избрисано је 2 члана. За ову годину остало је 44 члана потпомагача, један мање него прошле године.

Задруга је у течају 1888. године имала ова примања:

Од прилога редовних чланова . .	ф.	301·—
Од уписнине нових чланова . . .	ф.	33·—
Од прилога чланова потпомагача	ф.	178·—
Од камате за годину 1888. . . .	ф.	129·25
Од добровољних прилога	ф.	20·—
Од разних примања	ф.	6·27
Укупно . . .	ф.	667·52

Издавања је имала:

На лекарије	ф.	32·49
На храну болесних чланова . . .	ф.	52 63
На плату лекара	ф.	200·—
На плату послужитеља	ф.	120 —
На дрва	ф.	22·90
На штампу извештаја и признаница	ф.	16·55
На порез куће	ф.	15·46
На разна издавања	ф.	67·57
Укупно . . .	ф.	527·60

Кад се издавања од примања одбију, показује се сувишак од 139 фор. 92 новч.; овом сувишку кад се придода готовина од 1. јануара 1888. године 2480 фор. 26. новч., онда задруга за 1. јануар 1889. има готовину од 2620 фор. 18 новч., које се може у штампаном извештају рачуна видити.

Целокупно задружно имање састоји се:

1. Једна кућа број 1975. . . .	ф.	2000·—
2. Намештај и покућство . . .	ф.	303·70
3. Улог у српској задрузи . . .	ф.	2620·—
4. У ручној благајни	ф.	—·18
Укупно . . .	ф.	4923·88

Задружна библиотека броји 136 ком. разних књига и 15 свезака повремених листова.

Задруга се претплатила за ову годину на лист „Trgovački Vjestnik“, једини трговачки лист у Срба и Хрвата, који у Загребу латиницом излази.

Напослетку управни одбор још има славну скупштину известити, да је бивши задружни послужитељ Мита Поповић, који је некад у Белој Цркви трговац био, у минулој години овде у Новоме Саду у сиротињи умр'о, који за собом ни толико оставио није, из чега би се сахранити могао. Г. Ђура Стојковић обратио се на ову задругу, да она припомогне, да се покојник сахранити може. Пошто задруга на основу својих правила није могла то учинити, то је из признања према покојнику, који је овој задрузи више година верно послужио, учинила кораке, да трошкове око сахране набави. Задруга је умолила г. Гавру Полита, као трговца и члана потпомагача ове задруге, да управи молбу на гг. трговце на прилагање прилога за намиру трошкова. Он се томе позиву одазвао и скупљено је 24 фор. 40 новч., а за намиру трошкова требало је 33 фор. што је ова задруга из своје благајне 8 фор. 60 новч. приложила и трошак око погреба г. Ђури Стојковићу исплатила. Овим делом задруга је потврдила, да је нужно да постоји и да ју треба трговачка омладина као и гг. трговци да потпомажу.

Овим је управни одбор свој извештај свршио и на ред долази извештај задружног лекара, г. дра Лазе Станојевића, о стању здравља задружних чланова у години 1888.

По извештају задружног лекара боловало је у минулој години 43 члана, од којих су 7 у задружној болници а 6 код куће лечили се, а 30 су к њему у стан долазили. Бесника је било: јануара 2, фебруара 3, марта 8, априла 5, маја 1, јуна 1, јула 3, августа 3, септембра 4, октобра 3, новембра 6, децембра 4. Болесници, што су се у задружној болници лечили, требали су 96 дана за лечење. За ову годину није ни један болесник остао у болници, нити се мимо болнице лечио.

Скупштина је оба извештаја узела на повољно знање. — После извештаја дошло је на дневни ред „избор два члана за прегледање рачуна“. Изабрани су Јован Бађин и Михајло Мичанг. За тим је скупштина определила задружном лекару плату за ову годину 200 фор. Скупштина је утврдила прорачун за ову годину, по ком су примања 660 фор. а издавања 649 фор.; сувишак износи 11 фор. — На предлог А. Плавшића одобрила је скупштина 20 фор. на стручне трговачке књиге, да се за задружну библиотеку набаве. Пошто је дневни ред исцрпљен био, то се председник г. Ђока М. Поповић у име своје и у име одбора захвали на поверењу, којим га је лањска скупштина избором за председника одликовала, и моли скупштину, да другог председника бира, јер због својих послова не може се даље председништва примити. Скупштина се на неколико минута у конференцију претвори, и по договору присутних чланова за управни одбор буду једногласно изабрани: за председника г. Јован Георгијевић, за благајника г. Марко П. Шилић, за подпредседника А. Јојкић, за подблагајника Душан Дадић, за перовођу Марко Мићић; за одборнике: Светозар Стојановић, Андрија Плавшић, Бранко Поповић, Леополд Рубија, Јован Бађин, Светозар Шилић и Ђорђе Ј. Петровић. За лекара г. др. Лаза Станојевић.

За оверовљење скупштинског записника изабрани су: Живко Теодоровић, Васа Пајић, Михајло Мичанг, Јован Дитрих и Јован Будаковић.

На послетку примећујемо, да је скупштина од редовних чланова могла боље посећена бити. Од чланова помагача посетили су скупштину: гг. Браћа М. Поповићи, Мита Кода, Антоније Георгијевић, Ђура Стајић и Паја Романовић.

Вести из трговачко-занатлијског света.

Депутација одбора париске изложбе код г. Карноа. Прошле недеље искупише се око шездесет председника разних одбора париске изложбе под председништвом сенатора Т. де Борда и закључише, да пошаљу председнику републике писмо, у коме га моле, да апелује на родољубље свију партија, те да допринесе, да се и приликом стогодишнице 1789-е понови оно политичко примирје, у коме је протекла изложба 1878-е. Истог дана после подне предато је писмо г. Карноу, који се подуже разговарао о томе са изасланицима г. г.: де Бордом, Двез-Моненом и Перијеом, председницима париске трговачке коморе.

Извоз жита и вина из Србије. Читамо у београдској „Срећи“: Имамо да забележимо а и трговачком свету да напоменемо, да је ове године први пут почело се извозити жито из нишке околине нешто за Солун а више за Пешту, а том покрету житарске радње има се понајвише приписати, што је управа наше железнице знатно смањила подвоз на жито и вино. И вино се почело из нишке околине такође извозити и то подоста за Шопрон. Цене су истина и вину и житу још ниске, али је тамошњем народу дошла ипак лепа готова пара, са којим је могао покрити и државне и своје домаће потребе. Ето шта чини увиђавност жељезничке управе. Са скупљом тарифом није од постанка пренела толико пуних вагона из Ниша, колико је пренесено за последња четири месеца. Дакле зарадила је жељезница, зарадио трговац а народ је дошао до новаца и ако му труд није довољно награђен. Народ је и са данашњом ценом задовољан, т. ј. задовољан је што је дошао до новаца, а да жељез. управа није оборила тарифу неби света тога било. Обарање тарифе јамачно је допринело и развитку наше извозне трговине и унапређењу пољоградње и виноградарства. Ове године куповала су рану само два трговца у Нишу, а до године биће их сигурно више, па ће и цена житу бити боља. У тој нади народ је ове зиме много више засејао него прошлих година. Вино је ове године куповао у Нишу (из нишке околине) само један трговац и сад га још купује. Наравно, да га је бирао и цену по његовој вољи плаћао, али је и то народу с две стране добро дошло. Народ је добио новаца и познао је укус купца, па ће од селе мало боље неговати вино, ако хоће да га у опште прода, и да за њ добије бољу цену. Ми с радошћу поздрављамо ову појаву у нашој отаџбини са жељом, да управа жељезничка још попусти превозну тарифу за земаљске производе, особито за ону робу, која је опредељена за иностранство или за Србију па до Београда. Кад већ не можемо паробродском друштву да заповедамо да спусти превозну тарифу а за праведне жеље српског народа чини се глуво; и кад већ морамо за наше производе да плаћамо велику царину и превозну тарифу, само да друге државе сузбију конкуренцију наших производа, то с правом очекујемо од наше државне жељезнице, да она српску трговину и индустрију што јефтинијом тарифом потпомаже. Само велики промет одржава жељезницу, а тај мора бити јефтин; само велики промет оставља у народу силан новац и чини га богатим. Богат народ ствара пак јаку и угледну државу.

Трговина.

= **Нови Сад**, 14. (26.) фебруара. Покрај незнатнога промета са раном на нашој житној пијаци, цене су се сваком зрну одржале досадање. Кукуруз се још не погађа за пролеће а сада што стиже на пијацу већином на мање количоће за потрошњу се пазари. Пшеницу млинови радо купују и то боље квоће, спекулација се непрестано држи резерве. Цена је рани данас у нас ова: Пшеница 6 ф. 80 до 90 н. ванредна квоћа 7 ф. Јечам 4 ф. 60 н. Зоб 4 ф. 70 н. Кукуруз 3 ф. 80—90 н. на мало до 4 ф. Све од 100 кгр.

Брашно по досадањој цени а слабијом продајом. Маст на више 57 ф. на мање 62 ф. Сланина 62 до 64 ф. од 100 кгр. Пасуљ жути 9 ф. 50—10 ф. бели 10—11 ф. Лук црни 2 ф. 50—3 ф. 50 н. Арпацик 16—18 ф. од 100 кгр. Угојени свињи 44 до 47 н. од 1 кгр. Овци 8 ф. 50—10 ф. Јагњци 6 до 8 ф. од пара. Теоци млади 6 ф. средњи 8—10 ф. старији 12—16 ф. од ком.

Време ведро хладно. Вода у Дунаву надолази; Дунавом лед иде.

*

У **Будимпешти** 12. (24.) фебруара. На житној пијаци је пшеница одржала своју цену досадању. Остала су зрна покрај слабог промета за готов новац имала цену ову: Раж 5 ф. 75—80 н. Јечам за рану 5 ф. 80—6 ф. 10 н. за малцовање 6 ф. 50—7 ф. боља роба 7 ф. 20—80 н. фино зрно 8 ф. Зоб невејана 5 ф. 5 н. до 5 ф. 20 н. лака трговачка 5 ф. 25—40 н. Кукуруз нов 4 ф. 35—50 н.

*

У **Будимпешти** 13. (25.) фебруара. Пшеница је из магацина обилно нуђена; воља за куповање умерена; тенденција истина мирна али покрај промета од 22.000 м. ц. цене се подпуно одржале. Радња са осталим зрном слаба; раж и зоб су черсти, јечам 10 новч. скупљи, кукуруз миран.

Плаћана пшеница потиска 80.5 7 ф. 70 н. 80. 7 ф. 70 н. 79.5 7 ф. 65 н. 79. 7 ф. 60 н. 78.5 7 ф. 55 н. Пештанска 79. 7 ф. 47½ н. 79.5 7 ф. 52½ н. Бачка 900 м. ц 79.2 7 ф. 57½ н. 3000 м. ц. 79.5 7 ф. 57½ н 700 м. ц. 77.5 7 ф. 40 н. Банатска 1800 м. ц. 78.3 7 ф. 40 н. 2200 м. ц. 78.3 7 ф. 40 н. 1000 м. ц. 78.7 7 ф. 40 н. Са горње Тисе 78.7 и 77.5 7 ф. 40 н. Ердељска 78. 7 ф. 25 н. Све на три месеца.

Термини: Пшеница за пролеће 7 ф. 33—35 н. за јесен пшеница 7 ф. 5—53 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 2 н. до 5 ф. 4 н. Зоб за пролеће 5 ф. 29 до 31 н. Репица кол за август-септембар 11 ф. 30 н. до 11 ф. 32½ н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 14. фебруара.

4% угарска златна рента — — —	102·20
5% „ папирна „ — — —	94·75
Дукати — — — — — — —	5·63
Наполеондори (20 франака) — — —	9·55
Немачке држ. марке — — — —	59·10

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 14. фебруара у вече).

Будимпешта. (Саборски извештај.) Известилац Миних у кратко је обележио становиште војног одбора у ствари сепаратног мишљења мањине као и у ствари предлога за одлуку у погледу 24. и 25. §. Брани становиште законског предлога. Е. Гајади подноси према предлогу одбора свој предлог за одлуку, по коме би се знање немачког језика само у неопходно нужној мери захтевало. Министар Фејервари изјављује, да тај предлог прима. Цел 24. и 25. §-а је да се број официра умножи и да се подигне образованост. Главна брига посветиће се изображењу за практичку употребу. У ту цел добиће једногодишњи својевољци заповедништва над мањим трупама. Својевољци ће бити концентрисани у школи под командом старијих часника и старијих стручњака, који ће вешти језику својевољаца, те ће им у том језику моћи тумачити. Теоријски предмети ће се умањити. Нужни предмети свешће се само на најнужније. Књиге ће према томе бити дотеране и на мађарски преведене. Испитне комисије, колико-год то могућно буде, биће самосталне. У њу ће бити одређено више часника, који језика потпуно знају. При испиту ће бити меродаван општи утисак. Саизвољење официрског кора тражиће се после положеног испита. Министар изјављује, да ће се ово саизвољење ретко коме одрећи, а ако би ипак наступило, то ће дотични служити (другу годину?) о државном трошку. Неће бити употребљен за мање службе у касарни; моћи ће учествовати у обучавању других својевољаца; моћи ће получити официрски ранг (у другој години?) Министар изјављује, да је он властан ово изјавити, јер је за то опуномоћен са таке стране према којој сабор има потпуно поверење. Другу годину неће ни они служити, који су испит положили, али официрски ранг добили нису. Мин. Чаки набраја олакшице за својевољце, које су прилично знатне. — У вароши је све мирно.

Члановима и пријатељима „Уједињене Омладине.“

Управни одбор „Уједињене Омладине“ у тежњи, да приђе ближе остваривању дружинскога задатка, између осталих покушаја у томе правцу, покренуо је био и часопис „Омладину.“

Са каквим се тешкоћама имало борити и какве препреке савлађивати, те да се часопис „Омладина“ одржи, појамно је за свакога, који иоле познаје наше прилике у Србији.

Но покрај све добре воље и наше заузимљивости, глас „Омладине“, за време угушен је оном истом мором, која у нас коси обично сваку књигу, иза које не стоји потпора државе или какав јак фонд. Неуредна уплата претплате — вересија, обуставила је издавање „Омладине.“

Па ипак, одбор није малаксао на путу добре воље и тврде решености да уложи сву своју снагу ради одржања часописа „Омладине.“ Није малаксао зато, што је из дојакошњега рада увидео, да такав часопис може опстати, развијати се и напредовати, и уз најобичнију припомоћ чланова и пријатеља „Уједињене Омладине.“

Усљед тога одбор је на последњој седници одлучио: да се предузму све нужне мере, како би се најбрже дошло до наплате вересије и осталих дружинских примања, да би се могло што пре наставити издавање „Омладине.“

У тој цељи одбор се овим обраћа свима члановима „Уједињене Омладине,“ свима пријатељима и свима претплатницима „Омладине“ и моли их лепо: да сваки свој дуг што пре пошљу дружинскоме благајнику г. Пери Павловићу књиговесцу на варош. капији.

У местима где постоје дружински пододбори, дуг се може платити благајнику пододбора, а у местима где нема пододбора ваља слати овамо или предавати овлашћеноме лицу које буде дуг потраживало.

Од заузимљивости чланова и пријатеља удружења и пријатеља „Омладине“ зависи, да се што пре појави „Омладина“ и да удружење одлучније кораквe напред у своме развијању и јачању.

Наши чланови и пријатељи не треба да смеју с ума, да је у реду узрока, ради којих је „Омладина“ обустављена за време, стојао и тај узрок, што је покрет око промене устава, привукао на се пажњу целе земље, и да се пред њим морало за часак устукнути; али кад се тај покрет оличио у дело новога устава, који треба да нам подјемчи шире слободе, онда се може очекивати, да ће „Омладина“ од јако моћи у много јачој мери испуњавати ону потребу, којој је правцем својим намењена.

Зарад тога пријатељи, ваља и ваше помоћи, и ми се уздамо да нам је нећете ускратити.

Упис у чланство отворен је за 1889. годину, и може се сваг уписати у Београду, код благајника г. Пере Павловића, књиговесца на варош. капији, свију чланова управног одбора; г. А. Пурића, књижара и г. Мих. Банковића, шпедитера на Сави.

По местима где има пододбора код управе пододбора.

Места која немају пододборе могу га образовати на овај начин:

Члан 5. Члан друштва може бити свако лице, кад испуни један од услова из чл. 6. ових правила:

Члан 6. Чланови су: а., утемељачи, који у један пут или најдаље у року од године дана уплате шесет динара једанпут за свагда; б. редовни који улажу годишње по три динара.

Члан 7. Оставља се могућност, да једно исто лице може бити утемељач и редовни члан, али са правом једнога гласа на скупштинама.

Члан 8. Сви чланови имају једнака права на учешће у свима одлукама на друштвеним зборовима и на бесплатно посећивање књижница, читаонице и јавних предавања.

Члан 17. Месни ће се пододбори образовати по могућству у свима местима по унутрашњости Србије и то чим у једном месту буде најмање пет чланова. Они ће се сматрати као привремени месни пододбор, који ће радити до прве месне редовне скупштине (чл. 8.).

Члан 18. Месни се пододбори састоје из председника, благајника, пословоља (који врши дужност књижничара) и 4 до 6 одборника.

Дојакошњи чланови удружења моле се, да улог за ову годину положе што пре.

Београд 1. фебруара 1889.

Управни одбор
„Уједињене Омладине.“

Дописка уредништва.

Питачу у Руми. Ни једно писмо примили. Можете мислити да би бар извештај штампали.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Српска синтакса, својим ученицима саставио Јован Живановић. Нови Сад. Издање и штампа А. Пајевића 1889. Цена 50 новч. или 1 динар.

ПОЗИВ
на
НАРОДНУ ЗАБАВУ
која ће бити
У НОВОМ САДУ
У СУБОТУ 18. ФЕБРУАРА [У ОЧИ БЕЛИХ ПОКЛАДА]
У ДВОРАНИ
„СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА“
уз суделовање
СРПСКОГ НОВОСАДСКОГ ЧИТАОНИЧКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА.

Чист приход иде на покривање трошкова за **петстогодишњицу видовданску.**

ЦЕНА ОД ОСОБЕ 40 Н., ОД ПОРОДИЦЕ 1 ФОР.

ПОЧЕТАК У 7½ САТИ У ВЕЧЕ.

Улазнице се могу добити у трговинама гг. Ј. Т. Чавића, Пере Попадића и Лазе Стефановића.

Према истакнутој цели примају се добровољни прилози са захвалношћу.

Распоред:

1. „Ој шумице...“ смеса народних песама од Т. Остојића, пева мешовити збор српског читаоничког певачког друштва.
2. Говори Јаша Томић.
3. „Из посмрчади Морфидиса,“ за гласовир удесио Х. Доубек, свира на гласовиру г-ђа Емилија Божеска.
4. „Черго моја“, речи М. Шапчанина, компоновао Д. Јенко, пева уз пратњу војне музике Светозар Секулић.
5. Пева уз гусле иришки гуслар Пера Ракић.
6. „Свет ће читат' моје песме“, речи З. Ј. Јовановића, сложио за сопран и алт Х. Доубек, пева женски лик српског читаоничког певачког друштва.
7. „Груда земље“, од Љ. П. Ненадовића, декламује К. П. Миросављевић.
8. „Смеса српских народних песама,“ свира на хармонијуму, уз пратњу гајдаша, Ђура Стајић, гвожђар.
9. „Лисје жути“, речи Бранка Радичевића, пева ратар Лука Марјанов-Агићев из Сентомаша.
10. „Падајте браћо,“ речи Ђуре Јакшића, компоновао Хавласа, пева мушки збор српског читаоничког певачког друштва.

За време одмора пева гуслар Пера Ракић.

ОГЛАСИ.

МАНУФАКТУРНА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА
у Т. Кањижи

потребује старијег вештог помоћника. — Ступити може 1. априла. Обратити се ваља на мене у Турски Бечеј. 1—3

ОГЛАС.

Долеподписати продајем за једно позоришно друштво све припадајуће потребе за бину и глуму са 120 ком. књига за позориште и то за најумеренију цену. Даље услови купца нека се на мене обрати.

Светозар Личина,
у Шиду (Срем.)
2—3

Објава.

Због неугодног времена за 26. и 27. фебруар, 4. и 7. марта 1889. наређене лицитације сам одгодио и наређујем нову лицитацију:

11. марта у ђурђевачком и мошоринском риту III. заливу,
15. марта у сентиванском риту (Градац),
16. марта у чурушком риту I. залив,
16. марта у каћком риту VI. залив,
21. марта у ковиљском риту VI. залив,

почињући свагда у 8 сахата у јутру, што се обнародовања ради до општег знања ставља.

Од управног одбора за заједничко руковање ритских шајкашких општинских земаља у Тителу.

Тител, 23. фебруара 1889.

Гајшин,
председник.
2—3

ПАШЕ
МУХАРИ СЕМЕНА
за рогату марву, коње и овце на простору од 1000 јутара; тако исто врбови фашина и кољa за плетере грађење. Ко ово по умереној цени добити, видити или ближа условља дознати жели, нека се обрати на
Андрију Николића-Србијанца
у Доњем Ковиљу.
2—6
МУХАР И ПРОЈЕ СЕМЕНА.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА
у Панчеву 2—2

потребује једног млађег помоћника који подпуно зна мађарски језик.

СОЛИДАН
ПУТУЈУЋИ ИНСПЕКТОР
ЗА СРБИЈУ

тражи се за американско живот осигуравајуће друштво „Њу-Јорк.“

Првенство има онај, који је већ дуже времена при асигурацији радио и путовао.

Понуде са наводом Референција ваља упутити на дирекцију за Србију американског живот осигуравајућег друштва „Њу-Јорк“ у Београду. 1—3

НОВА КУЋА

број 2023. близу житне пијаце у Новом Саду продаје се из слободне руке, услови врло повољни, по одбитку свију трошкова и порезе носи иста 10% чиста прихода годишње. Ближе у администрацији овога листа. 2—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА
М. ПАВЛОВИЋА
у Сомбору 3—3

потребује вештог помоћника. Изискује се осим српског, мађарски и немачки говор.

ПРОДАЈА ИМАЊА.

Из слободне руке продаје се 320 јутара земље заједно са потребитим зградама, лежећи код села Манђелоса, један сат удаљено од жељезничке станице, пруга Митровица-Земун. Земља је у једном комплексу. Зграде су од тврдог материјала. Прави купци нека се пријаве на г. **Фрању Долежала у Нештин,** пошта Илок. Цена је 50.000 фор. Посредници искључени. 6—6

ПОЗИВ
НА XIX. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ
ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМ САДУ

која ће се држати у четвртак 2. (14.) марта 1889. год. у дворани III. српске основне школе код св. николајевске цркве у 9 сати изјутра.

ПРЕДМЕТИ ВЕЋАЊА:

1. Подношење завршног рачуна за годину 1888. са извештајем рукујуће управе и надзорног одбора.
2. Давање опросница (Absolutorije) и предлог за одлуку о подели делимака.
3. Предлози управе.
4. Избор рукујуће управе и надзорног одбора.
5. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

П. н. честичари 4. кола, који желе у овој скупштини учествовати, нека изволе своје овласнице за гласање, најдуже до 1. (13.) марта до подне код председништва управе примити.

Из седнице рукујуће управе, држане 13. (25.) фебруара 1889. у Новоме Саду.

УПРАВА.
1—1

У СВИМА ТРАФИКАМА.

НАЈБОЉА
АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ
ЈЕ ПРАВИ
LE HOUBLON
ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ
од CAWLEY & HENRY
У ПАРИЗУ.
ЧУВАЈТЕ СЕ ПОДРАЖАВАЊА!
1—26

Главно отоварište за Аустро-Угарску: **OTTO KANITZ & C°, I. Stoss im Himmel, 3, Беч.**

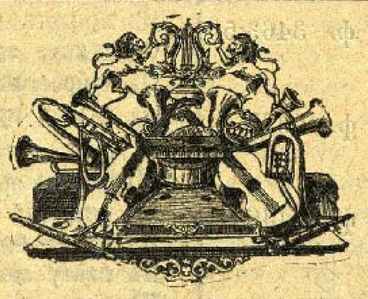

ШТЕРНБЕРГА АРМИНА
ФАБРИКА МУЗИЧНИХ ИНСТРУМЕНАТА, БУДИМПЕШТА VII. BEZIRK, KEREPESI-UT NR. 36.
Фабриковање и велико сложиште
музичних инструмената за гуђење, ударање и дување, само у најизвроснијој каквоћи.
НОВО! ХАРМОНИЈУМФРУЛА
са 12 заклопаца издаје врло пријатне звуке, свако, и старо и младо може одмах њоме свирати. Цена 2 фор.
Велики илустровани спискови са скоро 500 илустрација шаљу се на захтевање бесплатно. За хармонику и хармонијум шаљу се нарочити илустровани ценовници. 2—10

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.